

מילים

הזמנה לטיול בעברית

60

60

מילים

הזמנה לטיול בעברית

האקדמיה ללשון העברית

כל הזכויות שמורות לאקדמיה ללשון העברית
תשס"ח

קריית האוניברסיטה, גבעת רם, ירושלים 91904
טלפון: 02-6493555
דואר אלקטרוני: acad6u@ms.huji.ac.il
hebrew-academy.huji.il

: בדרך

01

מגדול

pylon

עמודים הנושאים קווי מתח גבוה, שצורתם דמוית מגדל.

02

מעגנה

מרינה, מקום עגינה לכלי שיט קטנים.

03

מצפור

נקודת תצפית בנויה, שאפשר לראות ממנה מראה כמו ממעוף הציפור.

לאן נעלמו המילים "רפורט" ו"קסטטה", "פרוז'קטור" ו"קליינט"? מי זוכר שפעם עיפון היה "טַנְארה", מלגה הייתה "סטיפנדייה" ולהיט היה "שלאגר"? ומי חולה היום ב"גרִיפּה" או סובל חלילה מ"אינפקצייה"? המסוק דחק את ה"הליקופטר", והמשוב הולך ודוחק את ה"פידבק".

מילים עבריות רבות התחדשו ומתחדשות בכל תחומי חיינו, והן כובשות את מקומן של המילים הלועזיות בתהליך ממושך. לעתים חולפות שנות דור עד שהמילה העברית נעשית שגורה בפיו.

פעולתה של האקדמיה בחידושי מילים ומונחים מכוונת להעמיד לרשות דוברי העברית חלופות עבריות למילים לועזיות – ברוח העברית ובזיקה למקורותיה. בדורנו הפעולה הזאת חשובה במיוחד על רקע זרם המילים והמונחים הלועזיים השוטף אותנו עם ההתפתחות המואצת בתחומי המדע והטכנולוגיה, הפרסום והבידור.

לציון מאה וחמישים שנה להולדת אליעזר בן-יהודה ולכבוד מלאות שישים למדינה מגישה לכם האקדמיה ללשון העברית מילון קטן ובו שישים ואחת מילים מחודשות – מילה אחת לכל שנה משנות המדינה ועוד מילה לשנה הבאה. אנו מזמינים אתכם לטייל בעברית ולהשתתף בהתחדשות המתמדת של העברית שלנו.

חג שמח,

האקדמיה ללשון העברית | רשות הטבע והגנים

: סביבה

: סביבה

: תחבורה

04

אַקוּה

אַקוּיפּר, מאגר מי תהום.
אקווה גזורה מן השורש קו"י
(כמו מְקוּה מים, אגן היקוות). בארץ
מוכרות אקוות ההר, אקוות החוף.

05

מִחְזוֹר

recycling

06

נִטּוֹר

monitoring

רישום אותות של תכונות באמצעות
מכשיר במטרה לעקוב לאורך זמן
אחר מצב כגון רמת זיהום האוויר
או המים.

07

קִיּוּמִית

sustainability

תפיסת עולם הדוגלת בשמירה על
צורכי הדור הזה ובדאגה לרווחתו בלי
לפגוע באפשרות של הדורות הבאים
לספק את צורכיהם.

08

גַּלְגַּל חֲלוּף

גלגל רזרבי, "סֶפֶר".

09

הַחֶכֶר

ליסינג.

הַחֶכֶר שונה משכירות ומהחכרה:
בתום תקופת השכירות השוכר יכול
לרכוש את הציוד, ודמי השכירות
ייחשבו חלק עיקרי של דמי הרכישה.

: תחבורה

10

מַגִּבָּה

ג'ק.

11

מַחֲוֶן

אינדיקטור, מחוג במכשיר מדידה המראה את הגובה או הגודל הנמדד. המילה גזורה מן הפועל החווה שפירושו סימן, קראה. במכונית יש לוח מחוונים.

: תחבורה

12

מַכְמָנֶת

speed trap

מארב משטרתי שנועד ללכוד נהגים הנוהגים במהירות מופרזת.

13

נֶקֶר

פנצ'ר.

14

צְמִיגָּה

פנצ'רייה.
בעל המקצוע: צְמִיגָּאי.

15

צְפִירור

בלשון העם: צ'קלקה.
בצפירור צורפו יחדיו הצפירה והאור המהבהב – כמו האור האדום באמבולנס, והכחול בניידת משטרה.

16

גִּמְחָה

נישה, שקע בתוך קיר.

17

חֵלוֹן מַסְכִּית

ויטרז'.
מסכית על פי "משפית" שבמקרא,
שפירושה ציור, קישוט.

18

מְבוֹאָה

אולם כניסה במבנה ציבורי,
לובי.

19

מוֹזֶאון קָטוֹר

open air museum

"מוזאון פתוח".
קטור על פי "חצרות קטורות" שבמקרא
שפירושו במשנה חצרות "שאינן מקורות".

20

גְּלִישַׁת חֶבֶל

"סנפלינג" (שיבוש של snap link).

21

גִּלְשֵׁן שֶׁלֶג

snowboard

לוח החלקה על שלג.

22

גִּלְגֶּשֶׁת

skateboard

במילה גלגשת יש רמז לגלגלים
ולפועל גָּלַשׁ.

23

צִנְרָן

שנורקל.
הפועל - צָנַר.

24

קִפְּצָת

טרמפולינה.

ב מ ר ש ת ת :

ב מ ר ש ת ת :

28

מִקְוֶז

on-line

המילה מקוון נגזרה מן המילה קו.

25

אֶגֶרֶת מִידָע

newsletter

27

יוֹמָן רֶשֶׁת

בְּלוֹג (קיצור של *weblog*).

26

הַחֶסֶן נִיד

Disk-On-Key

אמצעי קטן לאחסון מידע אלקטרוני, שהחליף את התקליטונים למיניהם.

29

מִרְשֶׁתֶת

internet

רשת הקושרת אלה לאלה רשתות מחשבים הפרוסות ברחבי העולם; רשת הרשתות.

30

פֶּרֶצוּפוֹן

emoticon

"סמילי".
סמל המביע רגשות - לעתים בצורת פרצוף - ומשוגר במסרון או בדואר אלקטרוני.

31

צְרוּפָה

attachment

32

תְּגוּבִית

talk-back

33

חֶדְשִׁיר

single

תקליט שדרים.
המילה היא הרכב של חד (=אחד)
ושיר, וכן נרמזת בה המילה חדש.

35

קְדִימוֹן

"פרומו".
סרטון שנועד למשוך את הקהל
לצפות בסרט או במשדר שיוצג
בקרוב.

34

נְעִימוֹן

ringtone

נעימה (מנגינה)
קצרה המשמשת צלצול טלפון.

: תקשורת

36

ידוען

סלבריטי.

38

מסרון

SMS

הפועל: **מסרר**.
מסרון הוא מסר קטן המועבר לטלפון
נייד. הפועל מסרר (שלח מסרון)
- כמו צחקק, לחשש, זמרר.

37

מזכפה

קרדיט.
בסוף תכנית טלוויזיה מציגים את
רשימת המזכים. בתחום הכספים
קרדיט הוא אשראי.

39

סמליל

לוגו.

: תקשורת

40

עלילון

קומיקס.

41

תקליטור

compact disc,
CD, DVD

46

מִדְגָּנִים

cereal

"קורנפלקס".
המילה מדגנים כמו שמות המאכלים:
מִטְעָמִים, מִמְתָּקִים.

44

טַגָּנִים

צ'יפס.

42

אַסְכָּלָה

שבכת מתכת לצליית בשר, דגים
ועוד; הרשת שעל המִצְלָה.
מקור המילה מלטינית: *scalae*
(בעברית החדשה סְקָלָה).

47

מִצְלָה

מִנְגֵּל, גריל.
המילה מִצְלָה כמו מִתְחָה (בלנדר),
מִקְלָה לחם (טוסטר).

45

פְּרִיךְ

סנדוויץ'.
בהגדה של פסח מסופר כי הלל
"היה כורך פסח מצה ומרור"
ואוכלם יחד.

43

בְּסִמָּת

ארומה.

48

מִקָּר

cooler

מתקן למים קרים.
המילה מִקָּר מקבילה לִמְחָם (סמובר).

49

מַצְעֵית

place-mat

מפה קטנה המונחת מתחת לצלחתו של הסועד.

50

תֶּשֶׁר

טיב.

המילה תֶּשֶׁר מופיעה בלשון הפיוט במשמעות מתנה, תשורה.

51

חֶפֶץ

gadget

אביזר טכנולוגי מתוחכם וחדשני, צעצוע מנהלים.

52

מִנְשָׂא

carrier

יש מנשא לתינוקות, מנשא לאופניים, מנשא מים, מנשא לציוד צבאי ועוד.

53

מַצְבֵּעַ מִדְגָּשׁ

טוש, "לורד".

מרקר.

54

פִּנְדָּה

פאנץ', תיק־חגורה לפריטים קטנים. המילה שאולה מן היוונית או הרומית, ונכנסה לעברית כבר במשנה.

: חפצים

: בריאות

: בריאות

55

צִמְדָן

"סקוטש", ולקרו.

57

חֲמֵרְמֶרֶת

hangover

המילה גזורה מחֶמֶר שפירושו יין, וצורתה כשל צמרמורת וסחרחורת, המציינות תחושות לא נעימות.

59

יַעֲפָת

jet lag

המילה גזורה מן השורש יע"ף, הקשור הן לעייפות (יַעֲף = עָיַף) הן לתעופה (בִּיעָף = בָּ + יַעֲף).

60

מְסַעֵד

מי שתפקידו לטפל באדם שמצבו סיעודי, בארץ מועסקים מְסַעְדִים (עובדים זרים) הגרים בבית המטופל.

56

תַּצִּירָף

פאזל.
המילה גזורה במשקל תִּשְׁבֵּץ.

58

רַגְשֵׁת

אלרגייה.

61

שְׁלוֹמוֹת

wellness

רווחה גופנית ונפשית וחברתית המושגת על ידי מזון בריא, התעמלות, מודעות עצמית, פעילות חברתית וכדומה. במילה רמז לשלום ולשלמות.

מי זוכר איך היינו
אומרים פעם:

מָאָרָר (ונטילטור)

דִּחְפּוֹר (בולדוזר)

דִּרְכּוֹן (פספורט)

מוֹנִית (טקסי)

מֶרֶשׁ (רצפט)

סוּלָּה (בטרייה)

פֶּעֱלּוּלִים (אפקטים)

